

№ 242.

Kalendarzyk tygodniowy:

Pon. św. Teofila M.
Wt. św. Tomasza Ap.
Sr. św. Herona M.
Czw. św. Wiktorii P.
Piąt. Wigilia św. Irmthy.
Sob. Narodz. Chr. P.
Niedz. Szczepana M.

Wschód słońca: godz. 8 m. 10
Zachód słońca: godz. 3 m. 45
Dług. dnia: godz. 7 m. 35

Gena prenumeraty:

W ŁODZI:

Rocznie rb. 6 k. —
Półrocznie „ 3 „ —
Kwartalnie „ 1 „ 50
Miesięcznie „ - „ 50

Odnoszenie 10 k. m.
Egz. pojedynczy 3 k.

Z przesyłką pocztową:

Rocznie rb. 7 kop. 40
Półrocznie „ 3 „ 70

ZAGRANICĄ:

Miesięcznie „ 1 „ 10

Redakcyja

w Łodzi,

ul. Przejazd № 8.

Nr. telefonu 592.

ROZWIÓJ

dziennik polityczny, przemysłowy, ekonomiczny, społeczny i literacki, ilustrowany

Poniedziałek, dnia 20 grudnia 1909 roku.

Kantory: własny w Warszawie, ul. Krucza № 23; w Pabianicach u p. Teodora Klinka;
w Zgierzu, w aptece p. Patka; w Tomaszowie u p. Teodora Hilla.

CENA OGŁOSZEN: „Nadesłane“ na 1-szej stronie 50 kop. za wiersz. Zwyczajne ogłoszenia za tekstem po 7 kop. za wiersz nonparelowy lub jego miejsce. Małe ogłoszenia po 2 kop. od wyrazu (dla poszukujących pracy po 1½ kop.). Najmniejsze ogłoszenie 20 kop. Reklamy i Nekrologi po 20 kop. za wiersz petitowy. Za dołączenie prospektów 6 rub. od tysiąca egzemplarzy. ARTYKUŁY bez oznaczenia honorarium Redakcyja uważa za bezpłatne; rękopisów drobnych nie zwraca.

Redaktor lub jego zastępca przyjmują interesantów codziennie, z wyjątkiem dni świątecznych, od godziny 3 — 4-ej po południu.

Żądajcie

KONIAK SZUSTOWA

wszędzie.

1862-34

Jedyna na wystawie w Częstochowie nagrodzona ZŁOTYM MEDALEM

Kawa Matyjewicza (Molinari Kawa)

Skład główny w Łodzi — Piotrkowska 13.

2750-4

KONSTANTY PODHORSKI

Po obu stronach cieśniny Beringa

stron 288

Kujawska drukarnia polska.

Cena księgarska Rb. 2.

Dla prenumerotorów „Rozwoju“ ciekawe to opowiadanie mamy możność sprzedawania z ustępstwem, t. j. po 1 rb. 50 kop.

Przyjmuję codziennie zapisy na

Lekcyje Tańca dla początkujących,

które rozpoczną w początkach stycznia r. p.

Cegielniana 56.

Witold Lipiński

Członek Francuskiej Akademii Profesorów Tańca w Paryżu.

2831-1

W sprawie języka w sądach.

(Posiedzenie Dumy z d. 17 b. m.)

Przystąpiono do rozpatrzenia art. 11, który opiewa, że cała procedura w sądach miejscowych powinna się odbywać w języku rosyjskim.

Dyskusya nad tym artykułem zajęła całe posiedzenie i wywołała zaciętą walkę pomiędzy „październikowcami“ i „lewicą“ z jednej strony, a „prawicą“ i ministrem sprawiedliwości z drugiej. Dyskusya skończyła się skandalem, urządzonym przez „prawicę“ podczas przemówienia Rodiczewa.

Jako pierwszy mówca w obradach nad art. 11 wystąpił „październikowiec“ Antonow. Po przytoczeniu danych statystycznych o inoplemieni-

cach w różnych częściach Rosyi, Antonow, powołując się na to, że za panowania Aleksandra III zostało wydane w dniu 21 lipca 1889 r. prawo, pozwalające w prowincjach nadbałtyckich na używanie w sądach języka miejscowego, wnosi następujący dodatek do art. 11: W miejscowościach, gdzie znaczna część ludności nie rozumie języka rosyjskiego (miejscowości te określa minister sprawiedliwości, na wniosek prezesów zjazdów sędziów pokoju), osoby, biorące udział w sądzie, ich prawni przedstawiciele, jak również obrońcy z liczby tej kategorii, o której mówi art. 389, mogą podawać skargi i udzielać wyjaśnień ustnych w języku miejscowym, przyczem sędzia pokoju, jeżeli nie rozumie języka miejscowego, posługuje się tłumaczem. Również na prośbę stron, wyjaśnienia pisemne w języku miejscowym mogą być dołączane do aktów sprawy. (Oklaski centrum i lewicy.)

Po przemówieniu Antonowa zabrał głos minister sprawiedliwości. Powołując się na art. 3 praw zasadniczych, minister dowodził, że względem ogólnie państwowy nakazuje, żeby procedura sądowa odbywała się w języku państwowym.

O godz. 1 m. 3 ogłoszono pierwszą przerwę.

Po przerwie, Lachnickij, w imieniu „trudowików“ zaproponował zredagowanie art. 11 w tym duchu, żeby rozprawy sądowe prowadzono wszędzie w języku większości ludności danego okręgu.

Grodzickij w imieniu postępców proponuje usunąć całkiem art. 11.

Następnie zabiera głos członek Koła polskiego z Litwy i Rusi, Zawisza i wnosi poprawkę, żeby sądy miejscowe przyjmowały wszystkie skargi pisemne i ustne w języku ludności miejscowej, również, żeby osoby nieprawosławne mogły składać przysięgę w swoim języku.

Poprawkę Zawiszy poparli posłowie: Chasamedow, Lunin i Bułat.

Hr. Bobrinskij II sądzi, że poprawkę Antonowa można przyjąć, jeżeli autor wyjasni, że pod nazwą przedstawicieli prawnych rozumie: ojca, matkę, brata, lecz nie adwokatów, którzy powinni umieć po rosyjsku. Poza tem hrabia oświadcza, że poprawka ta nie dotyczy polaków, gdyż projekt ten nie dotyczy Królestwa Polskiego.

Kuzma oświadcza, że cała reforma jest niepotrzebna, jeżeli języki miejscowe nie zostaną uwzględnione.

Milukow mówił, że Szczegłowitow lubi chować się za prawa zasadnicze, ale zawsze przekręca ich sens. Co zaś dotyczy hasła: „Rosya dla rosyjan“, to nie jest to nawet hasło rusyfikacyjne, gdyż oburza inoplemionców na rosyjan. Hasło to niszczy państwo i ci, co go głoszą, są nie patriotami, lecz wrogami państwa (oklaski na lewicy).

Zabiera głos powtórnie minister sprawiedliwości i oświadcza, że hasło to powstało już w r. 1864 i wzmocniło Rosyę.

Po wznowieniu posiedzenia o godz. 8 m. 40, nastrój w Dumie bardzo podniecony.

Pierwszy przemawia Czecheidze. Mówca twierdzi, że hasło „Rosya dla rosyjan“ nie oznacza Rosya dla wielkorosyan, lecz Rosya dla „urządzących wielkie pogromy“ (oklaski na lewicy, hałas i krzyki na prawicy). Naród rosyjski — mówi Czecheidze — w osobach ludu roboczego i ludu wiejskiego popiera nas, gdy wnosimy okrzyk: precz z „czarną sotnią“, precz z ministrami „czarnej sotni“. (Oklaski, hałas, krzyki).

Książd Maciejewicz przytacza wiele przykładów niesprawiedliwości sądowej z powodu niezrozumienia przez strony języka rosyjskiego. Stałe prześladowanie inoplemionców nie wzbudza w nich miłości do Rosyi, gdyż nie można kochać i szanować tego, kto robi ciągle krzywdę. Sąd przedewszystkiem nie może być narzędziem rusyfikacji, zresztą poprawka Zawiszy żąda tylko wypełnienia obietnic manifestu z dn. 30 października. (Oklaski na lewicy.)

Następnie na mównicę wstąpił Rodiczew. Przedewszystkiem Rodiczew sprostował oświadczenie ministra, dotyczące komisji drugiej Dumy; komisya odrzuciła tylko cenzus językowy dla sędziów. (Na prawicy wszczynają się hałas, Kelepowski mówi coś z miejsca. Przewodniczący wzywa do spokoju).

Mówca oświadcza, że Rosyi nie można zjednoczyć za pomocą środków proponowanych przez prawicę. Nawet Piotr Wielki uznawał odrębność rusinów. Zresztą nie chodzi o to, czy rusini stanowią naród odrębny, czy też tylko odmianę plemienia rosyjskiego, nie ulega wszelako wątpliwości, że pragną używać języka własnego. „Znieważacie — mówi — także polaków. Znieważyli ich na wiosnę tutaj minister Szczegłowitow, a przedtem jeszcze prawo z dnia 16 czerwca, bezprawnie odbierając im prawa, przyznane przez prawa zasadnicze“.

Po tych słowach na prawicy zaczął się strajk.

Najtańsza i Najpożyteczniejsza Książka na GWIAZDKĘ!!!

Dwa duże tomy bogato ilustrowane, z mapą Polski, oprawione razem, z bogatymi wyciskami

„Dzieje Polski“

D-ra FELIKSA KONECZNEGO.

W handlu księgarskim **Rb 2**, dla prenumeratorów „Rozwoju“ tylko **1 rb. 30 k.**

Posiadamy już tylko niewielką ilość egzemplarzy!

szny hałas. Posłowie zrywają się z miejsc. Słychać okrzyki: „Dostyc! przez wyrzucić! Prosimy dalej!“ Niektórzy członkowie prawicy łamią pulpity.

Przewodniczący napróżno wzywa do uspokojenia się. Krzyki: — „odebrać głos, wyrzucić“ — wzmagają się.

— Wtedy odbiorę głos, mówi przewodniczący, kiedy zajdzie tego potrzeba.

Rodzioz stoi spokojnie na mównicy, ale nie może już mówić, gdyż hałas i stukanie kawałkami pulpity zagłuszają wszystkie słowa.

Pawłowicz wykrzykuje coś, wskakuje na siedzenie i wymachuje deską, wyrwaną z pulpitu. Głosy na lewicy: Wyrzucić Pawłowicza!

Przewodniczący stara się uspokoić wzburzenie, nikt go jednak nie słucha. Ze wszystkich stron żądają ogłoszenia przerwy. Przewodniczący ogłasza o godzinie 10 m. 30 wśród strasznego hałasu przerwę, a następnie z powodu spóźnionej pory zamyka posiedzenie.

Dziś dalszy ciąg posiedzenia.

Nominacje biskupów.

Wbrew poprzednim wersjom, krążącym o nominacjach w Królestwie oraz na Rusi i Litwie

PLON GWIAZDKOWY.

Wydawnictwa gwiazdkowe księgarni Gebethra i Wolffa: dzieła Zofii Bukowieckiej, Z. Morawskiej, Teresy Jadwigi, Walerego Przyborowskiego, Stanisława Ostrowskiego, Pauliny Krakowskiej, Cecylii Niewiadomskiej, A. Galopina, Juliusza Vernego.

Mija roczek, mija drugi,
Jezus latka w wielu zwia,
Kończył zwiąg wiek czterysty,
Kiedy w grobie legły Piasty.

W ten sposób rozpoczyna swoje opowiadania p. Zofia Bukowiecka p. t. „Jak Polska za Jagiellonów urosła od morza do morza“. Są to szkice ze złotej epoki naszych dziejów. W pierwszym, na wstępie mówi autorka o śmierci Kazimierza Wielkiego i o jego następcach, przebiega przywileje Koszyckie, oraz rządy króla Ludwika, kończąc cały ten ustęp przybyciem do Polski królowej Jadwigi. Rozdział drugi poświęcony jest Litwie i jej losom od czasów Gedymina do do Jagielly; trzeci — rozpacz Jadwigi, po zdecydowaniu przez panów polskich, że mężem jej będzie nie Wilhelm rakuski, ale Władysław z Litwy, w czwartym widzimy gody dwóch narodów, pobyt Jadwigi i Jagielly w Poznaniu, dążenia Jadwigi, aby na Litwie mogła sama rozdać białe szaty dla dzieci nowo ochrzczonych, oraz smutna wieść przybyła do Polski o zabójstwie na Węgrzech jej matki i uwięzieniu siostry.

przytacza „Kuryer Litewski“ w ostatnim numerze najnowsze pogłoski, mające za sobą, jak pisze, sporą dozę wiarygodności.

Mają więc być mianowani Ich Ekscelencye: Arcybiskup Szymon, arcybiskupem mohylewskim.

Ks. prałat Kluczyński, sufraganiem mohylewskim.

Biskup baron Ropp, biskupem sandomierskim.

Biskup Cieplak, biskupem kieleckim.

Biskup Cyrtowt, biskupem kowieńskim.

Wikaryusz Apostolski, ks. prałat Michalkiewicz, biskupem wileńskim.

Ks. kanonik Propolanis z Seju — sufraganiem wileńskim.

Ks. kanonik Maculewicz z Kowna, biskupem sejneńskim.

Ks. prałat Lorentowicz z Włocławka, sufraganiem sejneńskim.

Ks. prałat Żarnowiecki, rektor akademii, sufraganiem zytomierskim.

Ks. prałat Maks z Włocławka, sufraganiem włocławskim.

Wreszcie ks. Justyn Pranajtys, były profesor Akademii, proboszcz Taszkentu, biskupem omskim.

Towarzystwo „Uczelnia“.

Mimo zwołanego w drugim terminie zebrania ogólnego rocznego Towarzystwa „Uczelnia“ liczba zgromadzonych w ubiegłą sobotę członków była mniejsza aniżeli się spodziewano.

Na przewodniczącego powołano p. Witolda Trepkę, który na trzymającego pióro zaprosił d-ra Józefa Konica.

Relację z działalności zarządu instytucji za rok ubiegły 1908/9 — zdawali pp. Leon Koźminski (sekretarz) i Paweł Hertz (kasyer).

Działalność Tow. „Uczelnia“ w drugim roku istnienia odbywała się w niezbyt sprzyjających warunkach.

Natrafiła ona na różne trudności, paraliżujące jaknajlepsze dążenia zarządu instytucji. Więcej niż skromne środki finansowe z jednej, a potrzeby nadmierne z drugiej strony, zmusiły zarząd Uczelni do odwoływania się o pomoc do obywateli i do podniesienia w ciągu roku wpisu szkolnego.

Rok sprawozdawczy obfitował w ciągłe niepowodzenia: w dniu 26 stycznia r. b. zamknięto klasy przygotowawcze i nie pozwolono na prowadzenie oddziałów równoległych, a w kwietniu zawiadomiono zarząd o zupełnym zamknięciu szkoły, z powodu wygasłej koncesyi.

Odwołano się więc do przełożonego szkoły

Rozdział piąty traktuje o wieku piętnastym, zaznaczając jego potęgę na polu głębokiej nauki, którą między innymi snuł największy ze współczesnych ludzi, astronom Kopernik, o którym Asnyk napisał:

Szukaj prawdy jasnego promienia,
Szukajcie nowych nieodkrytych dróg
Za każdym krokiem w tajniki stworzenia,
Coraz się dusza ludzka rozpostrzenia
I większym staje się Bóg.

Dalej autorka maluje Witolda i jego poglądy na sprawę niemiecką wzrastającej.

Rozdział VI-ty przedstawia nam ułnę w Horodle i dopuszczenie litwinów do klejnotów szlachty polskiej, rozdział VII-my traktuje dzieje Władysława Warneńczyka i ciężkie przejścia, jakie miał Oleśnicki ze Spytkiem z Melsztyna, który wicherzył przeciwko Jagiellonom na tronie i wście królewskie palił, aż wreszcie w jednej takiej wyprawie zginął, osaczony przez wojska królewskie. I tak kolejno przechodzi autorka dzieje panowania Kazimierza Jagiellończyka, Aleksandra, Olbrachta, Zygmunta Starego, Zygmunta Augusta, a wśród walk i szczytów oręża niejedną chwilę poświęca sztuce i nauce, opowiada o Wicie-Stwoszu, a kończy rzecz całą unią lubelską.

Z epoki Jagiellonów mamy olbrzymią literaturę. Pisał bardzo ładne szkice Szajnocha, pisał Kraszewski powieści swoje, pisało wielu innych. Autorka nowej książki chciała najpiękniejsze momenty dziejów streścić dla młodzieży i dokonała tego dosyć szczęśliwie. Język czysty, piękny,

p. Graczyka, który własną szkołę oddał na użytek „Uczelni“.

Na początku roku zeszłego ogólna liczba czniów wynosiła 416, następnie spadła do 314.

Obecnie w średnich klasach wynosi 365.

Biblioteka uczniowska liczy obecnie 1083 tomy dzieł.

Sprawozdanie kasowe za czas od 1 września 1908 do 1 września 1909, obejmujące rok szkolny 1908/9, a zarazem trzeci istnienia gimnazjum polskiego — wykazuje, że w chwili rozpoczęcia roku szkolnego Towarzystwo „Uczelnia“ rozporządzało funduszem rb. 9,539 kop. 59, w ciągu roku sprawozdawczego wpłynęło rb. 35,616 kop. 37, czyli razem rb. 45.155.

Z wpisów za pierwsze półrocze osiągnięto rb. 11,738; w drugim półroczu rb. 14,817; ze składek członków „Uczelni“ — rb. 6,431, z różnych ofiar rb. 1,889 kop. 36; z procentów od sum ulokowanych w łódzkim oddziale banku handlowego rb. 656 kop. 37. Wydatkowano zaś rb. 37,939 kop. 98. Deficyt w roku 1908/9 stanowił rb. 2,323 kop. 61. W tym stosunku zmniejszył się kapitał zakładowy Towarzystwa (wynosił rb. 9,539 kop. 59, a obecnie stanowi rb. 7,215 kop. 98).

Każdy uczeń kosztował „Uczelnię“ średnio 103 rb. 9 kop. (w roku poprzednim 99 rb. 87 k.), płacił zaś Towarzystwu 72 rb. 16 kop., czyli „Uczelnia“ dokładała do każdego ucznia 30 rb. 93 kop.

Zgromadzenie kupieckie zawiadomiło Zarząd „Uczelni“, że z funduszu, zebranych przez przyjaciół Ignacego Poznańskiego, utworzony został kapitał wieczysty w sumie 3000 rb., z którego odsetki są przeznaczone na wpisy za niezamożnych uczniów, pozostających pod opieką „Uczelni“. Tow. akc. W. Schweikerta zawiadomiło dyrektora szkoły, że z sum, które tworzą stypendyum imienia Roberta Schweikerta, opłacać będzie corocznie wpis całkowity za ucznia, poleconego przez dyrektora szkoły, bez różnicy wyznania.

Budżet na rok 1909/10 przewiduje w dochodach 38,500 rb.; w wydatkach 38 534 rb.

Sprawozdanie finansowe wywołało ożywioną dyskusję. Zastanawiano się nad nieregularnym wpłacaniem zadeklarowanych przez różne firmy i osoby składek, które były tak zaniedbane, że bilans rachunków szkoły za rok ubiegły zamknięto deficytem, że musiano znów uszczuplić kapitał zakładowy Towarzystwa. Należy więc zapobiedz temu na przyszłość.

Wprowadzenie budżetu wydatków na rok 1909/10 w porównaniu z poprzednim, jest mniejszy z powodu skasowania klas równoległych.

Przyjęto wniosek p. Trepki o utworzeniu komisji finansowej, której zadaniem będzie nie tylko odwołanie się do różnych instytucji o wy-

zrozumieli, za to mniejszy polot fantazyi i obrazowości.

Mimo to książkę wypada zaliczyć, ze względu na treść, do najważniejszych książek gwiazdkowych, które się ukazały w ostatnich czasach na półkach księgarskich. Ma ona te zalety, że uczy.

Książka przeznaczona dla starszych czytelników.

O wiele obrazowej i z większą fantazyą skreśliła p. Z. Morawska swoją powieść z XVII wieku p. t. „Pod Sasowym Rogiem“. Traktuje ona w niej niewielką Koniecpolską wśród Turków, do której dostał się po bitwie pod Cęcora w 1620 roku i cztery lata w niej przepędził, aż wreszcie dzięki olbrzymiej burzy, z której piorun zniszczył pałac sułtański i samego sułtana Osmana II o śmierć przyprowadził, został uwolniony i ze swoim plenipotentem, Mędrzyńskim, powrócił do domu. Główną jednak przyczyną powrotu Koniecpolskiego była uprzejmość Mustafy I-go, następcy zmarłego Osmana, który zmienił kierunek polityki i pragnął zgody z Polską.

Powieść pisana bardzo barwnym stylem, trochę rozwlekłym, ale zajmująco. Przygody biednego Ady są ładnie pomyslane, również i Olimy, ale mniemamy, że za dużo skupiło się nadwyczajności.

Książeczka czyta się z zajęciem, a przeznaczona jest dla dzieci młodszych, niż poprzednia.

znaczenie subsydyów, lecz i zbieranie zadeklarowanych składek, oraz werbowanie nowych członków.

Wybrana komisya, w skład której weszli pp.: Olszewski, Trepka i dr. Sachs, działać będzie wspólnie z zarządem.

Do zarządu wybrani zostali ponownie pp.: Berlinerblau, L. Gajewicz, P. Hertz, dr. Koliński, L. Koźmiński, K. Kozłowski, J. Lewin, K. Mogilnicki, K. Rossman, dr. Skalski, T. Stożkowski i M. Szyffer.

Do komisji rewizyjnej — pp.: dr. J. Konie, W. Trepka i J. Zand.

W końcu zebrania, na wniosek przewodniczącego, wyrażono gorące podziękowanie zarządowi za dotychczasową gorliwą działalność.

a.

KALENDARZYK TERMINOWY.

IMIONA SŁOWIAŃSKIE. Dziś Bogumiła. Jutro Tomisława.

TEATR WIELKI. Dziś „Ghetto“ dramat Heyermansa, na cel dobroczynny. Początek o godz. 8 min. 15 wieczorem.

WYSTAWA. Dziś i codziennie (w lokalu, ul. Mikołajewska nr. 40) wystawa antialkoholizacyjna.

CHOINKA. Dziś (w lokalu „Kola panien“, Przejazd 12) o godz. 5 po poł., „Choinka“ dla dzieci.

ZEBRANIE. Dziś (w lokalu własnym, Rozwadowska 15) zebranie zarządu Tow. „Wiedza“.

KRONIKA.

(h) **Wzmocniona ochrona.** Nadesłano do Łodzi postanowienia obowiązujące, wydane przez warszawskiego general-gubernatora o zamianie nadzwyczajnej ochrony, na ochronę wzmocnioną. Ogłoszenia te mają być rozlepione na ulicach miasta.

(f) **Z T-wa „Wiedza“.** Wczoraj w lokalu Stowarzyszenia pracowników handlowych odbyło się ogólne zebranie Towarzystwa „Wiedza“.

Odczytano protokół z poprzedniego zebrania, poczem wybrano na przewodniczącego p. Pałaszewskiego, który na asessorów poprosił pp. Kutynia i Kędzierskiego, na sekretarza p. Maj-Majewskiego.

Sprawozdanie z działalności zarządu za rok 1908/9 referował p. Kędzierski.

Działalność zarządu skierowana była przeważnie na urządzenie odczytów dla dorosłych, oraz czytanek dla dzieci.

W ciągu roku sprawozdawczego odbyło się 40 odczytów dla dorosłych wobec 1,760 słuchaczy, przeciętnie po 44 osoby na odczycie, oraz 56 czytanek dla dzieci wobec 11,250 dzieci, przeciętnie po 200 dzieci na każdej.

Razem na 100 odczytach było 13,000 osób.

Pod względem kasowym odczyty dla dorosłych dały duże straty, czytanki dla dzieci znaczny dochód.

Jak stwierdza sekcya odczytów, zainteresowanie się młodzieży czytankami stale wzrasta, wśród dorosłych przeciwnie — upada.

Odczyty przeważnie ilustrowano przezroczeniami. Czytanki dla dzieci wszystkie ilustrowane dobierano w opracowaniu wybitnych autorów z uwzględnieniem treści naukowo-obyczajowej.

Prelegentów zarząd wybierał wyłącznie z sił miejscowych, wynagradzając za odczyty.

Odczyty i pogadanki odbywały się w różnych punktach miasta, w salach, udzielanych Towarzystwu bezinteresownie.

Działalność oświatowa Tow. rozciągała się tylko na miasto z powodu braku odpowiednich lokalów na przedmieściach.

Jednocześnie zajęto się tworzeniem księgozbioru; obecnie księgozbiór „Wiedzy“ liczy 300 do 350 tomów.

Zgodzono się na propozycję p. Kazimierza Stebelskiego, aby bibliotekę imienia Stebelskich umieścić w lokalu Towarzystwa (Rozwadowska № 15). Księgozbiór ten liczy 5,000 tomów; członkowie „Wiedzy“ korzystają z niego bezpłatnie.

Rozpoczęto starania o pozwolenie na systematyczne kursa wieczorowe dla dorosłych.

Dochód za rok sprawozdawczy ze składek, odczytów, ofiar i t. d. wynosi 866 rb. 49 kop, rozchód na odczyty, inkaso, druki i t. d. 643 rb.

76 kop.; na rok 1910 pozostało w kasie 222 rb. 73 kop.

Sprawozdanie komisji rewizyjnej odczytał p. Mittelstaedt.

Do zarządu większością głosów wybrano pp.: Libiszowska, Gontarska, Cholewicka, Kędzierską, pp. Jętkiewicz, Pałaszewskiego, Kędzierskiego, Goldenberga, Maj-Majewskiego, Mittelstaedta, Jabłońskiego i Kotynia. Na zastępców pp.: Kozanecką, Horstównę, Lipską, pp.: Żaboklickiego, Cianciarę i Szymborskiego. Do komisji rewizyjnej na miejsce ustępującego p. Jerzykowskiego wybrano p. Pogonowskiego.

Po zebraniu p. Pałaszewski wygłosił ciekawy odczyt „O maszynach latających“.

Pierwsze zebranie nowego zarządu odbędzie się dzisiaj.

(a) **Tow. pomocy dla niezamożnych uczniów.**

W ubiegłą sobotę, o godz. 7 wieczorem, odbyło się ogólne zebranie członków Towarzystwa pomocy dla niezamożnych uczniów Szkoły Handlowej kupiectwa Łódzkiego. Po zagajeniu zebrania przez członka zarządu, dr. Józefa Konica, na przewodniczącego zaproszono ks. Henryka Przędzieckiego. Sprawozdanie z działalności Towarzystwa za rok 1908/9 odczytał dyrektor szkoły p. Wacław Kloss (zamieściliśmy je w № 241 „Rozwoju“).

Na miejsce ustępujących po rocznej kadencji dwóch członków zarządu, wybrani zostali ks. Bronisław Siennicki i doktorowa Anna Garlińska.

Do komisji rewizyjnej weszli pp. Oskar Mantey, Zygmunt Weinreb i Izydor Zand, a na zastępców pp. Józef Adamowicz i Stanisław Lipiński.

Jednymyślnie wybrano na opiekunkę dyrektorową Helenę Klossową.

(a) **Pokaz pracy kobiet i dzieci w sobotę** zwiędziło około tysiąca osób, w tej liczbie szkoła zgierska p. Napierałskiego, szkoła ludowa p. Chmieleńskiego, ochronka imienia Hertzdów, oraz grupy członków stowarzyszenia zawodowego „Jedność“. Podczas „czarnej kawy“, w sekcji artystycznej popisowali się artyści teatru polskiego pp. Ordeżanka, Norski i Tatarkiewicz, zyskując gorące oklaski.

Wczoraj, jako w ostatnim dniu pokazu od samego rana do zamknięcia zwiędziło około 2,000 osób.

O godzinie 10 m. 45 przybyło z Kalisza grono złożone z 20 osób, przeważnie członkiń kaliskiego oddziału Stowarzyszenia kobiet polskich z panią Melanią Parczewską na czele. W imieniu komitetu gości kaliskich powitali: na dworcu kolejowym p. Sokolewicz, u wejścia zaś na wystawie pani Marya Grzybowska. Goście kalisy szczególnie zwiędzieli pokaz. Wczoraj też zawitali członkowie (w liczbie 50 osób) Łódzkiego Tow. krajoznawczego.

Pierwsi jak i drudzy podejmowani byli przez komitet ze staropolską gościnnością.

Wczoraj zamknięto pokaz.

W ciągu trzech dni (od dzisiaj do środy włącznie) w działach przemysłowym i artystycznym, odbywać się będzie wyprzedaż eksponatów.

Wejście 10 kop.

(h) **Ze Stow. selfaktor-majstrów.** W sobotę, o godz. 8 wieczorem, w lokalu własnym (Mikołajewska № 93), odbyło się posiedzenie członków Stowarzyszenia selfaktor-majstrów.

P. Piaskowski miał pogadankę o powstaniu przedsiębiorstwa i jego rozwoju. Słuchacze wywdzięczyli się za pogadankę gorącymi oklaskami.

(a) **Z fabryk.** W ubiegłą sobotę, w fabryce Heinza i Kunitzera w Widzewie, wywieszono ogłoszenie, zawiadamiające robotników, że z dniem 1 stycznia r. p. we wszystkich oddziałach (z wyjątkiem przedsiębiorni) praca trwać będzie 5 dni w tygodniu (soboty wyłączone).

Ograniczenie dnia roboczego wywołaniem zostało brakiem obstarunków.

(x) **Teatr polski.** Kasa teatru w tygodniu przedświątecznym czynną będzie w poniedziałek, 20 b. m. i we wtorek, 21 b. m. od 10 rano do 2 po południu w cukierni p. Roszkowskiego i od 5 do 8 wieczorem w kasie teatru (Cegielniana 63), w środę zaś, 22 b. m. tylko od 10 do 2 po południu w kasie cukierni p. Roszkowskiego.

(h) **Choinkę** urządzone w sobotę o godzinie 4 po południu w szkole Towarzystwa kolei elektrycznej miejskiej dla dzieci pracowników kolei. Na uroczystość tę przybył dyrektor kolei, inżynier

Józef Witkowski, członkowie zarządu kolei personel nauczycielski, rodzice i bardzo wiele dzieci, korzystającej z nauki w tej szkole.

Przy jarzącym drzewku, suto przybranem, dzieci odśpiewały kolendę „Bóg się rodzi“ i „Boże mocny“.

Nastąpił szereg ładnych deklamacyj, niektóre bardzo dobrze wypowiedziane przez dzieci, a przepłatane śpiewami chóralnymi. Wszystkich wykonawców nagrodzono gorącymi oklaskami.

Sympatyczne wrażenie uczyniła jedna z uczennic, gdy w imieniu wszystkiej dziatwy podziękowała za dobrodziejstwa oświaty i za ojcowską opiekę dyrektora kolei, inżyniera Józefa Witkowskiego, który nie żałuje nakładu i trudów osobistych, by szkoła Towarzystwa kolei elektrycznej miejskiej stanęła na wysokości zadania.

Dziatwę obdarzono hojnie podarkami gwiazdkowymi, czem zajęły się panie, żony członków zarządu i biura.

(a) **Transport zesłańców.** W sobotę wieczorem kolejną Łódzką dostawiono do Łodzi transportem 30 ludzi, którzy, będąc w drodze administracyjnej zesłani do oddalonych miejscowości Cesarstwa, nie mieli o czym powrócić do Królestwa.

(h) **Z „Jedności“.** Wczoraj po południu w lokalu Stow. „Jedność“ dr. Fabian miał pogadankę „O szkodliwości alkoholu“. Zebrani z natężoną uwagą słuchali prelegenta.

(a) **Frzywłaszczenie pieniędzy.** Zamieszkały przy ulicy Piotrkowskiej № 149 K. Gołąb, zawiadomił policję, że wręczył Iekowi Kuczyńskiemu 410 rubli (mianowicie 360 rb. 15 kop. gotówką i 50 rb. w rencie 4%) dla wykupienia weksli. Kuczyński zaś pieniądze przywłaszczył sobie, a weksli nie wykupił. Wczoraj z Kola, gdzie przebywają krewni Kuczyńskiego, Gołąb otrzymał depeszę, iż Iekowi Kuczyńskiemu skradziono w drodze na kolei całą gotówkę, a pozostała tylko renta w sumie 50 rubli.

Sprawę skierowano do sędziego śledczego.

(a) **Zbrojny napad na urząd gminny.** Wczoraj o godzinie 5 wieczorem, do mieszkania pisarza gminnego gminy Nakielnica p. Milewicza (w gmachu urzędu gminnego) weszło 5 ludzi uzbrojonych w rewolwery. W mieszkaniu znajdowała się rodzina Milewicza, złożona z żony i trojga dzieci (syna i dwóch córek).

Jeden z napastników stanął na straży, pilnując, aby rodzina Milewskich nie ruszała się z miejsca, drugi u drzwi, prowadzących do sieni, trzej zaś wtargnęli do lokalu kancelaryi.

Milewicz był wówczas nieobecny. Rabusie zaczęli plądrować, zabierając książki i dokumenty w szafach i na stołach.

Na zapytanie jedne j z córek Milewicza, którą wpuszczono do kancelaryi, czego chcą właściciel — odpowiedzieli: — pieniędzy.

Nie znalazłszy nic godnego do zabrania wśród papierów, napastnicy podłożyli pod kasę ogniotrwałą materiał wybuchowy.

Siła wybuchu była straszna; mały domek zadrżał w posadach; wyłociały okna i drzwi kancelaryi, uległy zniszczeniu szafy i wszystkie sprzęty oraz podstawa kasy. Tylko kasa żelazna nie została uszkodzona.

Zapamiętali rabusie podłożyli drugi nabój pod drzwi kasy. Lubo część zamków uległa uszkodzeniu, rabusie do pieniędzy dostać się nie mogli i zaniechali dalszej „roboty“. Zabrali 40 książeczek paszportowych.

Po dokonaniu tego, napastnicy nakazali domownikom nie ruszać się z mieszkania i nie wszczynąć alarmu w ciągu godziny. Połączywszy się z towarzyszymi, oczekującymi przed domem, zniknęli. Pozostawili kartę, iż działają w imieniu partyi P. P. S.

W kasie, która wytrzymała 2 wybuchy, znajdowało się kilkaset rubli.

Lokal kancelaryi przedstawia obraz strasznego zniszczenia. Prócz zniszczonych sprzętów utworzyły się w suficie otwory.

W mieszkaniu Milewicza również wybuch spowodował zniszczenie.

Wiść o napadzie rozniosła się po Zgierzu i okolicy bardzo szybko. Na miejsce wypadku zjechali: straż ziemska, naczelnik powiatu, oraz oddział strażników i kozaków.

Poszukiwania nie dały na razie żadnego wyniku.

Ponieważ w parę godzin rozeszła się pogłoska, że ma być dokonany napad na urząd gminy

Lągiewniki — obstawiono strażnikami i wojskiem gmach urzędu gminnego w Lągiewnikach.

(a) **Aresztowania.** Do wydziału śledczego policyi łódzkiej dostawiono Dyonizego Pelletiera, aresztowanego przed paru dniami w Warszawie. Jest on oskarżony o spełnienie szeregu kradzieży w Łodzi. Wiadomość tedy o aresztowaniu Belosława Pelletiera, byłego kasyera polskiej komisji szkolnej w Łodzi, który zdefraudował kilka tysięcy rubli, jest mylna.

— W ubiegłą sobotę policya aresztowała poszukiwanego złoczyńcę, 18 letniego Antoniego Zuchowskiego.

(a) **Kradzieże.** W sobotę wieczorem, jadącemu tramwajem, p. Zygmuntowi Lenkowi, wyciągnięto w tożku z bocznej kieszeni pałta portfel zawierający 150 rb.

— Wczoraj do piwiarni Adolfa Grajfa, przy ulicy Średniej nr. 117, za pomocą podrobionego klucza dostali się niewykryci złodzieje i skradli piwa i różnego towaru, wartości 140 rb.

— (f) Z mieszkania Emilii Lipińskiej (Milsza 45) Józef Stal skradł futerko, wartości około 100 rb. Aresztowano go i osadzono w areszcie policyjnym przy ul. Targowej.

(h) **Drobny ogień.** Wczoraj, o godz. 5 minut 45 wieczorem, w domu przy ul. Piotrkowskiej nr. 66, zauważono wydobywający się dym z suteryny, w której była nagromadzona duża ilość odcinków papierowych i papieru. Oddziały I i II straży ogłowej ochotniczej ogień w zarodku ugasiły. Przyczyna ognia niewiadoma, straty nie duże.

(p) **Ogólnemu osłabieniu** w ciągu ubiegłych dwóch dni uległy cztery osoby, jedną z nich odwieziono do domu na ul. Targową, jedną do szpitala Czerwonego Krzyża. Wszystkim chorującym lekarze Pogotowia udzielili doraźnej pomocy.

(a) **Kradzież wokolicy.** Na folwarku Chachuła, gminy Bruss, własność p. Fijałkowskiego, niewykryci złoczyńcy, własniali się do domu mieszkalnego i skradli różne rzeczy wartości około 100 rb.

*

Loterya. Dziś, jako w 9 dniu ciągnięcia 5-ej klasy 193 loteryi klasycznej Królestwa Polskiego padły następujące główne wygrane:

15000 rb. nr. 8074.
4000 rb. nr. 1893, 4275.
2000 rb. nr. 13670, 15182.
1000 rb. nr. 9119, 10527, 13142, 16848.
400 rb. nr. 361, 8840, 11642, 15141, 17659, 18862, 20499.

RAUTY I ZABAWY.

(h) **Z „Liry“.** Wczoraj zarząd Towarzystwa rzemieślniczo-spiewaczego „Lira“ w lokalu własnym przy ulicy Mikołajewskiej urządził ostatnią przed świętami wieczornicę. Program wypełniły śpiewy chóralne, kwartety, duety i sola. Wykonawcom nie szczędzono braw. Zabawa przeciągnęła się do północy.

(h) **Z koła pracowników kolei fabr.-łódzkiej.** Wczoraj wieczorem w lokalu Koła pracowników kolei fabryczno-łódzkiej odbyła się wieczornica, urządzona dla członków Koła. Wykonawcy: panny Haupt, Dworakowska, Pruszyńskie, jak również pp. Drecki i Michiewicz, wywiązali się z zadania bardzo dobrze, utrzymując doskonały zespół, w czem duża zasługa kierownika p. Zboinickiego.

(h) **Wieczornica esperantystów** odbyła się w sobotę w lokalu „Liry“. Bawiono się doskonale do godziny 5-jej rano. Deklamacje i monologu były wypowiedane w dwóch językach, polskim i esperanckim. Odegrano gładko wesołą komedię salonową Bałuckiego, przełożoną na język esperancki przez prezesa tutejszego oddziału esperantystów, p. Endera i występowały chóry pod batutą p. Miszewskiego.

Z WARSZAWY.

* Morderstwo.

W domu przy ulicy Marszałkowskiej pod № 110, na I piętrze, mieszka znany laryngolog, dr. Aleksander Zięciakiewicz, który zazwyczaj o 10 zrana wychodzi z domu i powraca o 3 po poł.

Gdy powrócił w sobotę, zastał drzwi wejściowe otwarte, a w mieszkaniu nieład, kałuże krwi, w kilku miejscach, w gabinecie zaś — leżącego bez życia lokaja, Jana Łapińskiego lat 47.

Zamordowany lokaj miał kilka ran, zadanych sztyletem. Śladził się i szamotał z zabójcami, bo ślady krwi widoczne są w kilku miejscach, w sypialni i w gabinecie. Biurko i szuflady innych mebli mają ślady gwałtownego otwierania. Z biurka tego zniknęło 500 rubli gotówki.

W kuchni zastano otwarty kuferek lokaja z porzucanymi rzeczami. Następnie stwierdzono,

że złoczyńcy zrabowali z niego 1,000 rubli, które lokaj miał schowane.

Powołany do zeznań, stróż domu objaśnił, że rano, zaraz po wyjściu doktora Zięciakiewicza, widział na podwórzu kręcącego się niejakiego Jana Barańskiego lat 22, który trzy miesiące temu był lokajem u dr. Z., i po trzyletniej służbie został wydalony. Podejrzewając w nim sprawcę mordu, posłano na Tamkę, gdzie mieszkał i ujęto go. Badany Barański przyznał się do winy i wskazał dwóch swoich współników.

Przy szamotaniu się z swoją ofiarą, Barański pokaleczył się sztyletem i, pragnąc zabezpieczyć się od podejrzeń, udał się niebawem do cyrkuła i oznajmił, że go napadnięto, ograbiono i poraniono.

Zbrodnię spełniono między godziną 11 a 2, gdy bowiem wszedł dr. Zięciakiewicz i zbadał leżącego w kałuży krwi lokaja, zwiłki były już zimne.

Tabela wygranych.

(Nieurzędowa).

W 8-ym dniu ciągnięcia 5 klasy 193-iej loteryi klasycznej Królestwa Polskiego.

Dnia 18 grudnia 1909 roku wyszły następujące wygrane:

Rb. 40,000 M 13417.
Rb. 3,000 M 1677.
Rb. 2,000 M 11376 15083.
Rb. 1,000 M 3062 8829 6694 14108 21177 23453.
Rb. 400 M 90 98 2397 4077 12065 18958 19115 20533 20540.
Rb. 200 M 1435 3138 5697 9261 11178 12215 15521 15548 19688 22699.
Rb. 100 M M 898 1210 1450 3895 4043 5368 5590 6301 13651 18490 19395 20895 23445.
Rb. 50 M M 14 57 67 131 82 92 94 280 94 317 82 421 28 30 35 85 93 512 13 17 30 33 56 59 77 614 27 88 704 76 88 816 44 50 70 914 29 56 61 91 93 1101 8 218 49 69 305 19 428 87 45 66 81 538 43 54 78 81 97 626 740 805 7 8 20 80 40 58 909 49 72 2008 45 71 95 154 56 208 20 25 43 50 382 409 24 28 43 55 502 11 633 46 705 39 54 68 855 931 32 59 58 82
3068 68 100 84 82 97 254 99 352 76 438 52 97 585 44 82 686 90 737 85 822 26 78 931 52 82 85
4009 20 161 88 222 58 67 71 319 50 55 66 76 457 490 98 99 701 2 11 62 808 27 66 906 21 23 65
5026 74 195 219 95 910 11 54 74 79 412 37 52
60 505 50 74 668 813 982 45 94
6008 96 78 132 50 61 98 221 65 84 90 355 67 72 427 44 569 80 617 32 49 87 803 26 53 960 70 90
7021 41 99 112 61 68 73 248 84 340 49 480 545
72 76 638 67 815 74 945 51
8030 60 67 79 114 40 47 215 84 53 94 332 73 437
60 589 43 55 81 89 604 43 44 61 86 97 706 982 43 56 68 73
9063 198 202 7 8 40 310 417 53 574 88 619 77 758 89 937
10087 125 223 41 73 438 67 80 500 88 50 74 604 26 31 82 712 22 24 27 31 73 89 808 56 85 96 902 53 99
1016 44 111 80 86 97 478 530 33 95 605 14 55 720 29 87 841 68 978 86
12040 41 125 52 59 288 88 303 57 94 558 87 645 79 90 720 25 53 76 840 904 14 22 30
13012 24 65 91 125 52 87 96 206 18 56 82 90 304 15 34 57 95 411 44 45 87 549 53 637 39 41 82 721 48 77 892
14022 47 196 203 99 308 43 64 72 407 61 95 541 95 636 62 81 97 716 849 68 916 33 35 53 89
15022 23 179 211 86 99 404 67 81 85 536 85 650 87 702 27 73 836 55 87 926 58 63
16001 8 64 71 88 135 243 70 359 85 94 408 21 22 61 86 87 94 501 677 88 91 723 42 87 824 923 57
17026 44 78 81 86 133 254 358 413 525 78 607 720 39 47 60 71 83 828 931 59
18040 46 101 28 40 49 54 60 70 87 206 32 56 57 78 84 400 502 618 32 34 743 71 95 804 62 80 941 61 75
19007 40 128 35 43 71 300 8 22 50 53 88 90 406 16 19 27 33 99 623 32 49 64 92 622 27 55 716 30 66 68 815 28 35 56 89 91 908 73
20080 89 122 40 84 258 78 86 94 321 40 47 51 417 41 74 532 41 641 714 32 47 802 9 19 31 50 89 913 67 89 94
21020 113 35 38 214 95 315 22 35 77 90 417 54 500 1 606 62 72 92 750 55 63 77 88 940 71 75
22055 80 88 107 76 81 95 97 209 22 51 74 79 85 800 25 34 54 418 38 43 84 545 626 27 769 84 806 27 908 22 27 46 81 82 95
23047 58 95 120 25 31 87 247 50 56 68 86 429 48.

Petersburg, 19 grudnia. (P.) Sąd o zgony bez udziału przysięgłych skazał redaktora gazety „Petersburskij Listok“ za fałszywe wiadomości o działalności rządu na 100 rubli kary, współpracownika zaś tej gazety, Liezko, na miesiąc więzienia.

Petersburg, 19 grudnia. (P.) Ministrowi spraw zagranicznych, ochmistrzowi Izwołskiemu rozkazano być członkiem Rady państwa, z pozostawieniem na zajmowanym stanowisku.

Petersburg, 19 grudnia. (P.) Gubernator piotrkowski, Essen, został obdarzony orderem św. Stanisława I klasy.

Petersburg, 19 grudnia. (Wł.) Komisya finansowa Dumy państwowej rozpatrywała kwestyę zrównania podatków od nieruchomości miejskich w Królestwie Polskiem z takimiż podatkami w Cesarstwie. Aleksiejew wygłosił mowę, w której z punktu widzenia „sprawdziwego patrioty rosyjskiego“ protestował przeciwko takiemu zrównaniu. Głosowania jeszcze nie było.

Wiedeń, 19 grudnia. (Wł.) Izba ołbrzymią większością, wśród ogłuszających oklasków, uchwaliła nagłość wniosku Kramarza w sprawie zmiany regulaminu. Niemcy wolnomyślni i ministrowie niemieccy głosowali przeciwko nagłości. Obiegają pogłoski, że ministrowie podać się będą musieli z tego powodu do dymisji. Dyskusya zasadnicza nad wnioskiem trwać będzie przypuszczalnie do rana. Uchwalenie jego nie ulega wątpliwości, poczem nastąpi utworzenie nowej większości i powołanie do steru rządów ministeryum koalicyjnego. W kołach słowiańskich nastroj podniosły. Dr. Kramarz uchodzi powszechnie za bohatera chwili.

Lizbona, 1 grudnia. (P.) Gabinet wniosł zbiorowe podanie o dymisję, którą król przyjął i dziś odbył naradę z prezesami obu izb.

Bruksela, 19 grudnia. (Wł.) Dziś oczekują tu przybycia księżnej Ludwiki Koburskiej. Zamierzone jest zupełne pojednanie się wszystkich sióstr.

Petersburg, 19 grudnia. (Wł.) Wśród posłów z prawicy krąży pogłoska, że Szczegłowitow podał się do dymisji z własnej inicjatywy. Jako następcę wymieniają senatora Garina.

Z ostatniej chwili.

Scharletenburg, 20 grudnia. (Wł.) Wczoraj podczas koncertu dobroczynnego, urządzonego w Scharlotenburgu na rzecz inwalidów niemieckich, zdarzył się następujący epizod: kiedy na estradę wszedł skrzypek, aby odegrać sonatę skrzypcową Ignacego Paderewskiego, ktoś krzyknął z galeryi: Precz z Paderewskim! Wyprowadzony tłumaczył się, że wobec demonstracji antipruskiej Paderewskiego pomnikiem bitwy grunwaldzkiej, utwory jego w Prusach powinny być bojkotowane.

Berlin, 20 grudnia. (Wł.) W całym okręgu górniczym w Westfalii odbyły się wczoraj burzliwe zgromadzenia robotnicze w sprawie przymusowych biur wywiadowczych. Wszędzie robotnicy domagali się rozpoczęcia natychmiastowego strejku. Wobec znanego stanowiska rządu, przywódcy udali się przekonać robotników, że rozpoczęcie natychmiastowego strejku należy odłożyć do ukończenia przygotowań.

Bruksela, 20 grudnia. (Wł.) Wbrew twierdzeniom „Corriere della Sera“, że ślub króla Leopolda z baronową Vaughan odbył się w San-Remo, prasa belgijska utrzymuje, że ślub został wzięty dopiero w ostatniej chwili przed śmiercią, bezpośrednio przed przyjęciem ostatnich Sakramentów św.

Odpowiedzi Redakcyi.

Panu Jankie... Małżonka króla Leopolda II arcyksiężniczka Maryja Henryka, urodziła się w r. 1836 i była córką arcyksięcia Józefa, palatyna Węgier. W artykule o królu Leopoldzie II zaszedł więc błąd korektorski, nieunikniony częstokroć przy gorączkowej pracy

Panu Szewozykowi. Musicie panowie zwrócić się do naczelnika i oddziału straży ogłowej ochotniczej p. Fajra, który o ile będzie miał wolne miejsce, da panom deklaracyę i poinformuje, co dalej należy zrobić

TELEGRAMY.

Paryż, 19 grudnia. (P.) Do Ag. Havasa telegrafują z Canne, że w sobotę o godz. 5 m. 30 po poł. zmarł wskutek pęknięcia aorty Wielki Książę Michał Mikołajewicz. Wieczorem w cerkwi rosyjskiej odprawiono żałobne nabożeństwo za duszę Jego Cesarskiej Wysokości.

Podziękowanie.

Szanownemu Duchowieństwu, a w szczególności ks. Hermanowi von Schmidtowi, p. Prezydentowi W. Pieńkowskiemu, Radnemu p. Eisertowi, dyr. Dworzaczkowi, d-rowsi Gorskiemu, firmie „Nestler i Ferrnbach“, cechom, kolegom oraz wszystkim, którzy okazali nam współczucie i uczestniczyli w oddaniu ostatniej posługi drogim nam szcżątkom

ś. † p.

Teofila Stepowskiego

składają serdeczne „Bóg zapłać“ pozostali w nieutulonym żalu

Żona, Córki, Synowie, Zięciowie i Wnuki.

2843

B. P.

JAKÓB GINSBERG

b. przemysłowiec m. Częstochowy, po długich i ciężkich cierpieniach zmarł w Łodzi w niedzielę dnia 19 go b. m., przeżywszy lat 71.

Wyprowadzenie zwłok odbędzie się we wtorek o godzinie 1-iej po południu, z mieszkania przy ulicy Zawadzkiej № 39, na który to smutny obrzęd zaprasza w nieutulonym żalu pozostali

Syn.

2837

PODZIĘKOWANIE.

Czcigodnemu księdzu St. Radziszewskiemu, Wielmożnej p. C. Waszczyńskiej, paniom nauczycielkom wraz z pensją, krewnym, przyjaciółom, znajomym, koleżankom oraz tym wszystkim, którzy wzięli udział w tej smutnej dla nas ceremonii pochowaniu drogich nam zwłok

ś. p. Kazi Salskiej

składają z głębi serca Bóg zapłać stroskani Rodzice, siostrzyczki i braciszek.

2839

Piotrkowska № 192 (dawniej № 200)

LECZNICA ZĘBÓW

M. Riesnik-Epstein.

Plombowanie i wyjęcie zębów bez bólu. **Specjalne laboratorium zębów sztucznych i złotych koron.**

Reparacje i przeróbki sztucznych zębów **napoczekaniu.** Ceny bardzo przystępne. 2596

F. WORONIECKI

Warszawa, ul. Czysta № 2.

2567

ZEGARKI i ZEGARY w wielkim wyborze.

Zegary gospodarskie, kontrolery i wieżowe.

Łańcuchy, dewizki i papierońnice.

Firma ogz. od 1866 r.

№ 1190.

Obwieszczenie.

DYREKCYA

Towarzystwa Kredytowego miasta Łodzi

W zastosowaniu się do § 22 Ustawy, podaje do powszechnej wiadomości, iż zażądane zostały pożyczki na nieruchomości:

- 1) pod № 1367 przy ulicy Dzielnej, przez firmę Wilhelm Landau, odnowiona bez konwersji rb. 14,200 i dodatkowa z przeszacowania rb. 39,000;
- 2) pod № 794H (n) przy ulicy Ludwiki, przez Emilię Sztajnke, pierwotna rb. 10,000;
- 3) pod № 1402A przy ulicy Cegielnianej, przez Bencjana i Gitlę małżonków Majerowicz, odnowiona z konwersją rb. 36,000 i dodatkowa z przeszacowania rb. 20,000;
- 4) pod № 957B przy ulicy Przędzalnianej, przez Karola Schöbla, pierwotna rb. 8,000;
- 5) pod № 968/969 przy ulicy Emilii i Gołębkiej, przez Karola Schöbla, odnowiona z konwersją rb. 13,000 i dodatkowa z przeszacowania rb. 6,000;
- 6) pod № 1130c przy ulicy Nawrot, przez Karola i Ber-

tę małżonków Wenske, odnowiona z konwersją rb. 16,700 i dodatkowa z przeszacowania rb. 15,000;

7) pod № 273 przy ulicy Piotrkowskiej, przez rodzeństwo Belin, odnowiona z konwersją rb. 30,000 i dodatkowa z przeszacowania i na nowe budowle rb. 25,000;

8) pod № 626/885 przy ulicy Piotrkowskiej i Górnym Rynku, przez Chaskela i Chaję-Goldę małżonków Frajndlich, pierwotna rb. 50,000.

Wszelkie zarzuty przeciwko udzieleniu zażądanych pożyczek stowarzyszeni zechcą przedstawić Dyrekcji w przeciągu dni 14 od daty wydrukowania niniejszego obwieszczenia.

Łódź, dnia 18 grudnia 1909 r.

2870 1

Cukiernia A. Hobeck

ul. Zawadzka № 12.

Poleca pierniki na czystym miodzie własnego wyrobu, na choinkę czekoladki, cukry ozdobne, torty, struclę z makiem i różnymi masami i t. d. Przyjmuje się wszelkie obstalunki, polecając się Sz. Publiczności. Do pierników 15 proc. rabat. 2798

A.A. Francuzkę, przybyłą z Pa-ryża poleca Biuro pedagogiczno-rekomendacyjne Ludwińskiej, Piotrkowska 92, I sza-pletro. 5320-3-1

Zgubiono książeczkę zniszczoną, w której zapisywano weksle do d. 19 grudnia. Oddać za nagrodą: Piotrkowska 33, skład pa-pteru D. L. Orbach. 5314-1

A.A.A.A. Biuro pedagogiczno-rekomendacyjne Ludwińskiej (Piotrkowska № 92) poleca nauczycielki, nau-czyteli różnej narodowości do lekcji i na posady stałe; frob-lanki — wychowawczyń, ochro-niarki, bony, gospodynie, osoby do towarzystwa, kasyerki, eksped-ycyentki, buchalterki. 5318 12-1

A!A!A! Wyjeżdżając sprzedam meble z kilku poko-jów tanio: Kredans, 12 krzesel, stół, otomana, szafy do ubrania, 2 łózka z materacami, bielizniar-ka z lustrem, toaletka, szafka nocna, umywalnia z marmurem, biurko, biblioteka, garnitur mebli, tremo, obrazy, lampy i różne dro-bizaje! Szkolna 23 m. 3. 5261 3-1

Na gwiazdkę! Sprzedam foto-lilk wózek dziecienny mało u-żywany Widzowska № 145 stróż wskaże. 5309-1

Pokój do wynajęcia dla inteli-gentnej kobiety. Piotrkowska 92-45. 5319-3-1

Zaginęła suzka zółta z obrozą na szyi za № 329. Uprasza się odprowadzić na ul. Południową № 59 (straż ogólna). 5316 3-1

Na zakupy Gwiazdkowe

POLECAM

przy wielkim wyborze i cenach najtańszych

Trykotażę

Rękawiczki

Krawaty

Bieliznę męską

Bieliznę stołową

Fartuchy

Halki

Artykuły sportowe

Wachlarze, Szale balowe, Perfumy, Dery do podróży,
Kufry, Parasole i Laski.

systemu prof. Dr. Jaegera i wyroby krajowe.

trykotowe, wełn. i jedwabne, znane z dobrego kroju i gatunku.

prawdż. francuskie, angielskie i wiedeńskie, wyrób tutejszy od 65 kop.

koszule dzienne pod gwarancją wzorowego leżenia, kołnierzyki, mankiety, kapelusze.

nakrycia na 6 i 12 osób, białe i kolorowe — od rb. 4 50.

damskie od 65 kop. — w różnych fasonach; dla dzieci od 40 kop. wełniane, trykotowe, sukienne i jedwabne.

do polowania, jupy, czapki, pończochy, bluzki wełn. dla pań od 3.25.

Henryk Schwalbe

55. Piotrkowska 55.

2829-3

Zarząd drogi żelaznej Fabr.-Łódzkiej

niniejszem podaje do powszechnej wiadomości, że na stacyi towarowej Łódź-Karolew w dniu 20 grudnia n. st. 1909 r. o godz. 10-ej rano, na zasadzie § 40 i 84 ogólnej ustawy rosyjskich dróg żel. będą sprzedane z głośnej licytacji nie wykupione przez odbiorców towary, przybyłe w miesiącu grudniu 1909 roku za frachtami: Warszawa Kow. Nad. 599929 i 599930, masło kokosowe, Ra'iski, zaliczenie 83 rb. 1 kop. i 96 rb. 51 kop.; Warszawa W. pośp. 88914, zielenina świeża, Grossinger dla Wajnkranca, zaliczenie 34 rb. 50 kop.

W razie, gdyby licytacja w dniu wyżej oznaczonym nie doszła do skutku, to powtórna ostateczna sprzedaż odbędzie się 24 grudnia now. st. 1909 roku o godzinie 10-ej rano.

2842-1

Wielki wybór podarunków!

Z powodu spóźnionego nadejścia świeżego transportu

ozdób na choinki,

sprzedaje takowe niżej ceny kosztu

A. I. OSTROWSKI

Drukarnia i skład papieru

Łódź, Piotrkowska № 66.

2835 3 1

LOKAL

zdatny na skład piwa lub mydlarnię z odpowiednią piwnicą i stajnią oraz 2 pokoje i kuchnia z przedpokojem, na parterze — od 1-go stycznia 1910 r. do wynajęcia. Benedykta № 78. 2800-3-3

POSZUKUJE SIĘ

mieszkania frontowego 4 lub 5 pokojów z kuchnią w okolicy ul. Konstantynowskiej, Nowego Ryнку **zaraz.**

Władomość Hotel Polski u szwajcara. 2806-3-2

Skład Optyczno-Elektrotechniczny

L. Grodzieńskiego

Optyka-mechanika. Konstantynowska 7.

poleca na Gwiazdkę!

Wielki wybór nowości od najtańszych do najdroższych. Kine-matografy. Latarnie magiczne. Kolejki mechaniczne i elektryczne. Maszynki parowe i elektryczne, fontanny, statki, łódki, zabawki nie tłukące się, na choinkę i inne. Latarki elektryczne i przenośne od kop. 40. Ozdobne lampki nocne i zapalnice elektryczne. Okulary i binokle ściśle do wzroku zastoso-wane. Lornetki od rub. 3 do najwykwintniejszych z rączkami. Najnowsze środki ochronne dla pań i panów. Dla pań usługa kobieca. Generalne przedstawicielstwo najlepszych elementów i baterii „Vogt i Heinrich”. Instalacje, reparacje oraz konserwacje roczne telefonów i dzwonków elektrycznych. Repara-cje i konserwacje roczne, maszyny do pisania, dodawania (Burroughs) i arytmografów i t. p.

2838

KAWIOR GRUBOZIARNISTY.

W. J. URBANOWSKI

Zgierz, ulica Długa № 87

Poleca na nadchodzące święta: Wina Węgierskie, stołowe wytrawne i stare maślacze, Wina francuskie białe i czerwone, Reńskie, Hiszpańskie, Szampańskie krajowe i zagraniczne oraz Krymskie białe i czerwone od 40 kop. butelka. Wina lecznicze Vermouth i St. Raphael. Konlakti, Likierzy, Romy krajowe i zagraniczne. Porter angielski. Towary kolonialne i Delikatesy tylko w dobrych gatunkach. KAWIOR Astrachański, Konserwy rybne i owocowe. Słodziki Królewskie — wspaniałe à 15 i 20 kop. sztuka. BAKALJE świeże, PIER-NIKI po cenach fabrycznych.

Wyłączna sprzedaż na Zgierz Konlaktu znanego ze swej dobroci **J-as Prunier & Co.** i Wina Szampańskiego **Montebello.**

UWAGA: P.P. Kupującym 10 but. Wina, Konlaktu lub Likieru 11-ta butelka dodaje się gratis (wyłącza się Szampańskie).

2877-3

ŁOSOŚ ŚWIEŻY.

Do wynajęcia

Dwa pokoje z kuchnią i przedpokój. Ul. Lutomierska 17.

2790-3-3

Posiadam na składzie w wielkim wyborze 2656

Ołomany

wszakiego rodzaju, po cenach niskich. Polecam Szan. Publiczności zwiędzanie mojej pracowni.

F. Mikszewski, Piórkowska 183

Syndyk tymczasowy upadłości RUDOLFA HEIDRICH.

Obrońca przys. Piotrk. sądu okręgowego Józef Drozdowicz, niniejszym ogłasza, że we wtorek d. 21 Grudnia r. b. będzie sprzedawany z licytacji publicznej majątek ruchomy upadłego, składający się z obuwia i znajdujący się w Łodzi, przy ul. Dzielnej pod № 5.

JÓZEF DROZDOWICZ, syndyk tymczasowy. 2824-2-1

TANIO!!!

bo w prywatnym mieszkaniu

plóciénka i wełny

ręczne tkane oraz

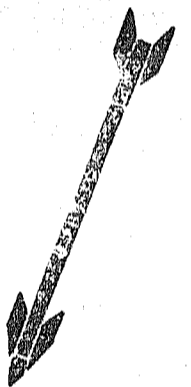
MATERYAŁY

z 1-go Tkackiego

ZWIĄZKU ROBOCZEGO

Mikołajewska 9 m. 2.
prawa oficyna, parter. 2712-5

Dobrze

i tanio

kupuje Sz. Pan tylko

u

Schmechla i Rosnera

Piotrkowska 100.

2760

Z. Prączyński

dawniej

W. Muśnicki i S-ka
 Łódź, ul. Piotrkowska № 69, tel. 11-54

POLECA:

Cygara hawańskie, hamburskie, bremeńskie
 jako też rosyjskie obstalunkowe.

Tytonie gotowe mieszanki na papierosy, także
 do fajki oryginalne angielskie.

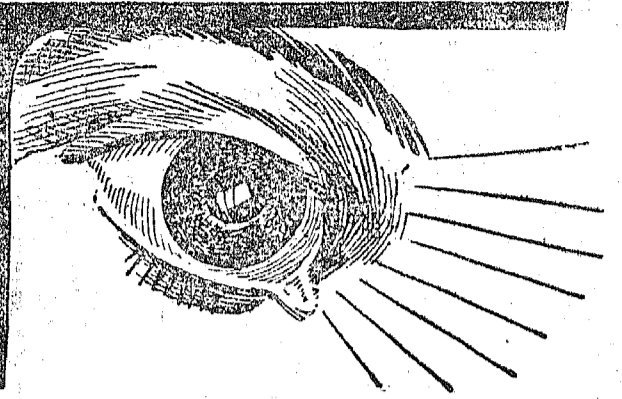
Galanteryę wiedeńską jako to: porte-
 cygarety stalowe oksydowane, skórzane, cygarniczki
 z masy perłowej, kokosu, bursztynu
 i drzewa.

Fajki i cybuszki angielskie i tureckie.

**Towar tylko poważnych fabryk,
 wybór duży, ceny umiarkowane.**

Uwaga! Duże zapasy cygar, tytoni, papie-
 rosów fabryk rosyjskich **jeszcze
 z tańszą banderolą.**

2786-3

W OCZY SIĘ RZUCAJĄ

kolosalnie niskie ceny

Wyprzedaży Gwiazdkowej

— u —

Schmechla i Rosnera

Piotrkowska № 100

Damskie pałta	dawniej 25.50	teraz 17.—
Bluzki jedwabne	7.25	teraz 4.90
Halki jedwabne	6.50	teraz 5.—
Halki alpagowe	1.70	teraz 1.45
Szlafroki	5.50	teraz 4.50
Pałtociki dla dziewczynek	10.25	teraz 6.50
Szale do teatru		teraz 2.80

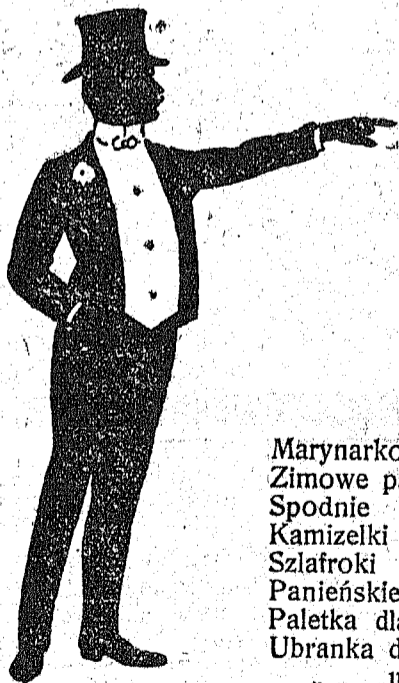
Nadzwyczaj tanio!

Garnitury marynark.	dawniej 15.—	teraz 10.—
Pałta zimowe	24.—	teraz 18.—
Spodnie	4.25	teraz 2.90
Kamizelki fantazyjne	4.50	teraz 2.75
Garnitunki dziecinne	3.50	teraz 2.75
Garnitunki uczniowskie	6.—	teraz 4.35

Niebywale tanio!

Futro damskie z karakułowym kołnierzem	teraz 50.—
Futro męskie z karakułowym kołnierzem	teraz 85.—
Żakiety z angielskiego kotika 90 cm. długi	teraz 33.—
Żakiety " 115 cm. długi	teraz 50.—

2771

Wyrzucony

jest pieniądz, jeśli kupić tanie bezwartościowe ubranie. — U nas wykonywa się tylko lepszą męską, damską i dziecinną garderobę i sprzedaje się od dziś do świąt — po znacznie niższych cenach.

Marynarkowe ubrania	od rb. 13.50	do 25.—
Zimowe pałta	" " 21.—	48.—
Spodnie	" " 4.50	8.—
Kamizelki fantazyjne	" " 3.25	5.50
Szlafroki	" " 15.—	
Panięskie saczki	" " 8.—	14.—
Paletka dla chłopców	" " 7.—	12.—
Ubranka dziecinne	" " 3.50	8.—
" uczniowskie	" " 7.—	10.—
Szynele	" " 15.—	20.—

Dam. plusz. żakiety	od rb. 22.—	do 70.—	Damskie bluzki	od rb. 2.—	do 10.—
" czarne	" " 18.—	27.—	Halki	" " 3.—	14.—
" okrycia	" " 14.—	40.—	Mufki futrzane	" " 2.50	30.—
" spódniczki	" " 3.—	20.—	Kołnierze	" " 5.—	40.—

Wyrób wykwinny. — Właściciele sami fachowcami.

Bajon, Wihan i S-ka

PIOTRKOWSKA № 126 róg NAWROT.

2820-3-1

Sprawność wykonawcza

której wymagają czasy obecne, a której orga-
 nany cielesne i duchowe - mięśnie i nerwy,
 wysiłają się do najwyższego stopnia i przed-
 wześnie wyczerpują, nie może być

utrzymana

ani przywrócona należyte przez zwykłe
 środki odżywcze. Liczne powagi lekarskie
 stwierdzają możliwość szybkiego oraz
 trwałego wzmocnienia

przez Sanatogen Bauera.

Sanatogen Bauera jest do nabycia w każdej
 aptece i składzie.

Ilustrowaną broszurę wysyła na żądanie
 główny przedstawiciel Zakładów Sanatogenu
 na Królestwo Polskie, p. S. Karczewski,
 Warszawa, Nowo-Senatorska No. 4.

2738-2-1

Wina Chasta

najlepsze świąteczne wina.

- Wina Chasta wyborowe stołowe wina.
- Wina Chasta gwarancyjnie naturalne.
- Wina Chasta przewyższają gatunkiem wszelkie wina rosyjskie.
- Wina Chasta czerwone od 40 kop. do rb. 1.25 kop. za but.
- Wina Chasta białe od 40 kop. do rb. 1.— za but.
- Wina Chasta słodkie od 80 kop. do rb. 2.— za but.

Skład win w Łodzi tylko Piotrkowska 99.

2802-5-2

10% Najlepiej kupić można tylko w specjalnym Składzie perfumeryjnym Piotrkowska 59 „KOSMOS” Perfumy, mydła toaletowe, wody kolońskie i ozdobne pudełka z perfumami pierwszorzędnych firm po cenach fabrycznych. Świece choinkowe. 10%

2834 3-1

„Ciekawe Powieści”

miesięcznik, poświęcony najwybitniejszym powieściom i romanansom polskim i obcym, rozpocznie wychodzić od Now. Roku 1910. Co miesiąc tom 12-o arkuszowy, dużego formatu, ozdobnie wydany. Tom 1-szy za Styczeń „NAD POZIOMY” Wołodego Skiby. Zawierać będzie powieść z czasów powstania 1863 roku.

- DALEJ PÓJDA:
- Dickens'a „KLUB PICKWICKA” znakomity utwór wszechświatowej sławy.
 - W. Hugo „CZŁOWIEK ŚMIECHU” arcydzieło wiecznotrwałego.
 - Gust. Zielińskiego „MANUELA” powieść historyczna z czasów napoleońskich.
 - Z. Kaczkowskiego „ŻYDOWSCY” nieznaną szerszemu ogółowi, pełną uczucia patriotycznego powieść na tle wypadków ostatniego stulecia.

Szerog wyborowych przekładów najwybitniejszych powieści i romansów europejskich dzisiejszej doby. Niektóre tomy „CIEKAWYCH POWIEŚCI” będą ilustrowane. Roczna przedpłata „Ciekawych Powieści” wynosi rb. 5, z przesyłką pocztową rb. 6; półrocznie rb. 2.50, z przesyłką rb. 3. Ozdobna oprawa 12 tomów „Ciekawych Powieści” rb. 2. Prenumerata we wszystkich księgarniach.

Adres Redakcji: Zgoda 12, w Warszawie. Filia w Łodzi: biuro „PROMIEN”, ul. Piotrkowska 81, tel. 1200. Dla prenumeratorów „Tygodnika Ilustrowanego” w r. 1910 „CIEKAWYCH POWIEŚCI” dawane będą bez żadnej dopłaty.

Bazar Północny

w przejeździe zatrzymał się na krótki czas w Łodzi. ulica Piotrkowska № 33. — Posiada na sprzedaż wielki wybór przedmiotów drobnego przemysłu — oryginalnych i pożytecznych w gospodarstwie jak i na podarunki, z kości, brzoza korelskiego, orzecha i innych. Dziecięce zabawki i gry, rosyjskie koronki i t. d. — Towar z pierwszej ręki. — Ceny stałe, bardzo przystępne.

2752-5-3

Instytut W. Schimmelpfeng dostarcza informacji o odpowiedzialności kredytowej firm handlowych, poleca zaufania godnych agentów, wskazuje źródła wytwórczości z całego świata. Instytut utrzymuje własne filie w około 100 miastach w kraju i zagranicą, oraz pozostaje w związku z „The Bradstreet Company” w Nowym Jorku, rozporządzającą 130 filiami w Ameryce Północnej i Australii. Biuro filii na Królestwo Polskie: Warszawa, dom T-wa „Rosya” — tel. № 243. Dyrektor: Zygmunt Korzeniowski. 1467-12-12

Czeska orkiestra

w każdym czasie do wynajęcia. Wiadomość: ul. Pańska № 3, m. 42.

2792 Franz Souczek.

MIESZKANIE,

składające się z 3 dużych pokoiów, kuchni i przedpokoju przy ulicy Zgierskiej № 166 do wynajęcia od Nowego Roku Stróż wskaże. 2791-3-2

Ważne dla Pani Fryzjerka damska „Eugenia” Kartowska, Zachodnia № 28, poleca Sz. Paniom w Łodzi i okolicach postiches i podkiadki, warkocze i loki dla upiększenia fryzury. Fryzuję, czesze pod. najnowszej mody. Wyuczam upinania najnowszszych fryzów w 5-iu lekcjach. Abonament na miejscu i w domach. Podczas zamknięcia zakładu — przyjmuje w mieszkaniu prywatnym, ul. Zachodnia № 28, m. 2. 2347 16-9

Prosimy uważnie przeczytać

W 20 KUCHENNY

każdy może od nas otrzymać po cenach fabrycznych: Wyżymaczki oryginalne „AMERICAN”. — Kuchenki natowe „PRIMUS”. — Łózka żelazne i niklowane. Gramofony i płyty. Maszyny do szycia. Materace siatkowe i tapicerskie. Umywalnie z garmiturami, oraz wszelkie NACZYNIA KUCHENNE EMALJOWANE w różnych kolorach. T-wa AMERICAN, PIOTRKOWSKA № 115, wejście przez brame.

Prosimy uważnie przeczytać

2840 3

Narożny sklep

z graniczącymi 4, 5, 6 pokojami oraz wysokie piwnice, oświetlone elektrycznością lub gazem, w nowobudującym się domu róg Dzielnej i Skwerowej — do wynajęcia od 1-go lipca 1910 r. Wiadomość na miejscu. 2768-3-3

Smaczne i zdrowe Pieczywo

jest tylko w piekarni

R. TRENKERA, ul. Cegielniana № 67.

Chleb na sposób moskiewski wyrabiany przez specjalistów fachowych. Czystość i higiena wypieku gwarantowana. Filie: Piotrkowska 116, Orla 8 i Przejazd 50. 1568-100-38